

95/93
37
19

Τ.Ε.Ι. ΚΑΒΑΛΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

**«Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ»**

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΚΑΡΑΤΣΙΩΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ
ΟΥΖΟΥΝΑΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΚΑΒΑΛΑ 1997

 ΣΕΛΙΔΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Εισαγωγή

- 1.1. Τι οδήγησε τον άνθρωπο στην κοινωνική ασφάλιση 3
 1.2. Ιστορική Ανασκόπηση των ασφαλίσεων 4

2ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

- 2.1. Έννοια των Κοινωνικών Ασφαλίσεων 8
 2.2. Οργάνωση και διοίκηση συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης 9
 2.3. Προβλήματα κοινωνικής ασφάλισης 10
 2.4. Επιδιώξεις της Κοινωνικής Ασφάλισης 12

3ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

- 3.1. Θεσμός της Ιδιωτικής Ασφάλισης 14
 3.1. Οικονομικός και κοινωνικός ρόλος της ιδιωτικής ασφάλισης 16
 3.3. Οι ασφαλιστικές εταιρίες σαν μοχλοί χρηματοδότησης της οικονομίας 19
 3.4. Διακρίσεις της Ιδιωτικής Ασφάλισης 21
 3.5. Ποιες ασφαλιστικές καλύψεις προσφέρει η ιδιωτική ασφάλιση 22

4ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ (ΕΟΚ)

- 4.1. Η Ασφαλιστική Νομοθεσία της ΕΟΚ. Επιπτώσεις στην Ελληνική .. 25
 4.2. Το επίπεδο της Κοινωνικής Προστασίας στις χώρες της ΕΟΚ 31

5ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

5.1. Οι εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά	32
5.2. Εξελίξεις στην Ελληνική Ασφαλιστική Αγορά	33
5.3. Παράμετροι που επιδρούν στην Ιδιωτική Ασφάλιση	36

6ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1. Παρατηρήσεις - Αλόψεις - Συμπεράσματα	39
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

1.1. Τι οδήγησε τον άνθρωπο στην Κοινωνική Ασφάλιση.

Ο άνθρωπος σε όλη του τη ζωή είναι εκτεθειμένος σ' ένα κόσμο από κινδύνους, οι οποίοι (κίνδυνοι) είναι, θεμελιώδους σημασίας και καθορίζουν την προσωπική, οικογενειακή, οικονομική και συναισθηματική του ύπαρξη και τη ζωή του γενικότερα.

Η ύπαρξη των απειλών κατά της ζωής των προθέσεων, εκδηλώσεων και σχεδίων των ανθρώπων από τους κινδύνους, επέβαλαν τη δημιουργία και ανάπτυξη των ασφαλίσεων.

Κατά συνέπεια, αν η ζωή και τα αγαθά των ανθρώπων δεν απειλούνται, δεν θα υπήρχε προβληματισμός ή ανάγκη κατά συνέπεια θα ήταν αδιάνογη η ασφάλιση

Οι κίνδυνοι, είναι συνυφασμένοι και αναπόσπαστο στοιχείο της ζωής του ανθρώπου, απειλούν τις δραστηριότητες και την υπόστασή του και επιδρούν αναπόφευκτα στην όλη διαμόρφωση της οικονομίας του.

Τα κύρια στοιχεία αναφέρονται στο γεγονός ότι, κανείς δεν μπορεί να προσδιορίσει στους περισσότερους κινδύνους, αν, ποιοι και πότε θα πραγματοποιηθούν και τις συνέπειες μπορεί να προξενήσουν π.χ. θάνατο, σωματικές βλάβες ή προσωπικές, οικονομικές, ψυχολογικές ή υλικές ζημιές στο ίδιο το άτομο ή σε τρίτους, που έχει άμεση σχέση ευθύνεται απέναντί τους.

Ο άνθρωπος για να αποφύγει τις καταστρεπτικές συνέπειες που προξενούν οι περιτοιοιζόντες αυτόν κίνδυνοι απευθύνεται αν δεν μπορεί να τα καταφέρει μόνος του, σε οργανωμένες επιχειρήσεις ή οργανισμούς, που παρέχουν ασφαλιστικές καλύψεις.

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, είναι οι μόνες, που προσφέρουν ιδιαίζουσες φύσης, ασφαλιστικές υπηρεσίες και ο σκοπός τους είναι να μειώσουν (ελαχιστοποιήσουν) τις οικονομικές συνέπειες, που μπορεί να υποστεί κάποιος

ή κάποιου αν, πραγματοποιηθεί ο κίνδυνος σε μια ομάδα ή ομάδες ανθρώπων.

Ιδιαίτερα στην ατομιστική καπιταλιστική οικονομία και λόγω της άκρατης ροπής προς την ατομική ιδιοκτησία του αιώνα μας, ο άνθρωπος για να εξασφαλίσει τα αγαθά του και να αποκαταστήσει τις βλάβες ή ζημιές, που ενδέχεται να του επισυμβούν και να ελαφρύνει τις συνέπειες, ενεργεί «πράξη ασφαλείας» δια μέσω είτε της δημόσιας, είτε της ιδιωτικής ασφαλιστικής πρωτοβουλίας, όπου ο ενδιαφερόμενος συμβάλλεται με τον ασφαλιστή, ο οποίος βασίζεται στο νόμο του μεγάλου αριθμού περιπτώσεων, το νόμο της πιθανότητας, της επέλευσης του κινδύνου κ.α.

1.2. Ιστορική Ανασκόπηση των ασφαλίσεων. (1)

Αφετηρία της θεσμοθέτησης της ασφάλισης είναι το θαλάσσιο εμπόριο. Εμφανίζεται κατ' αρχήν τον 6ο π.Χ. αιώνα στην Ινδία και στην Βαβυλωνία υπό μορφή ναυτικού δανείου (ναυτοδάνειο).

Το ναυτοδάνειο, το ξεχώριζαν σε ετερόπλουον όπου ο δανειστής, διακινδύνευε τα λεφτά του μόνο για την μεταφορά των εμπορευμάτων του από ένα λιμάνι, σε ένα άλλο και σε αμφοτερόπλουον, όπου ο δανειστής διακινδύνευε τα χρήματά του για ένα ταξίδι από λιμάνι σε λιμάνι με επιστροφή.

Ο Δημοσθένης, ο Ανδροκλής, ο Ναυσικράτης, αναφέρονται αναφέρονται στο Ναυτοδάνειο το οποίο είναι σαν το σημερινό ασφάλιστρο για κάλυψη των θαλασσιών κινδύνων.

---

(1) Ενημερωτικά Φυλλάδια Αργοναυτικής Ασφαλιστικής
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ
ΑΓΑΘΟΠΟΥΛΟΣ (Εισαγωγή)

Με την ίδια μορφή υπάρχει και στην αρχαία Ελλάδα, όπου οι τόκοι δανειοδότησης, σε περίπτωση που επέστρεφε σώο και αβλαβές το φορτωμένο καράβι, ήταν από 24 έως και 36 %.

Εδώ βλέπουμε τα πρώτα ίχνη της έννοιας του ασφάλιστρου, το οποίο όμως, αντίθετα με τα σημερινά δεδομένα, δεν προκαταβάλλεται.

Για πρώτη φορά, ως θεσμός ασφάλισης με την σημερινή έννοια, εμφανίζεται ιστορικά στο Ιταλικής γλώσσας ασφαλιστήριο θαλάσσης με ημερομηνία 13 Οκτ. 1347. Στις αρχές λοιπόν, του 14ου αιώνα χρονολογούνται τα πρώτα νομοθετικά πλαίσια ασφαλιστικών συμβάσεων. Η εξέλιξη της χερσαίας ασφάλισης ακολουθεί λίγο αργότερα την θαλάσσια.

Στις αρχές όμως του 8ου αιώνα, με την συγκέντρωση μεγάλων ποσοτήτων αγαθών (εμπορευμάτων) και τη δημιουργία συντεχνιών, γεννιέται και η ανάγκη ασφάλισης των προϊόντων αυτών προπάντων από τον κίνδυνο της φωτιάς (Γερμανία, Σκανδιναβία).

Η ασφάλιση κατά του κινδύνου της πυρκαϊάς αποτελεί τον πρώτο κλάδο χερσαίας ασφάλισης. Αργότερα έχουμε την ανάπτυξη των ασφαλιστικών κλάδων χερσαίας μεταφοράς, ευθύνης, αυτοκινήτου, κλοπής, χαλαζιού, και τέλος προστίθεται και ο κλάδος ζωής.

Η πρακτική των ασφαλειών ζωής άρχισε με τους Αιγυπτίους και στη συνέχεια με τους Έλληνες, σαν θρησκευτική κοινωνική συνεισφορά στα έξοδα κηδείας, σύμφωνα με τα έθιμά τους, όπου πλήρωναν μια εισφορά.

Τη συνήθεια αυτή κληρονόμησαν οι Ρωμαίοι όχι όμως σαν υποχρεωτική αρχή, αλλά σαν κοινωνική ανάγκη, όπου κάθε ένας έπρεπε να έχει αποταμιεύσει ή συνολικά ή ατομικά, οικονομικά έξοδα για τις τελευταίες του μέρες και την ταφή του. Οι Ρωμαίοι είχαν αναπτύξει πίνακες, που επεξεργάζοντουσαν εισφορές και παροχές ή συντάξεις στους μετέχοντες σ' αυτά τα προγράμματα, τα οποία συνεχίζονται και σήμερα κατά κάποιον τρόπο.

Τον 11ο αιώνα το εμπόριο πήρε άλλες διαδικασίες μέσω των οποίων κ' διακίνηση των εμπ/των.

Τον 15ο αιώνα η Αγγλία γίνεται κέντρο διεθνών ναυτιλιακών ασφαλιστικών γραφείων.

Τον 16ο αιώνα, ειδικό δικαστήριο αποφασίζει σε διαφορές, που ανακύπτουν για ασφαλιστικές ναυτιλιακές υποθέσεις, ενώ ειδικές υπηρεσίες οργάνωναν κ' έγγραφαν ειδικά προγράμματα (συμβόλαια).

Τον 17ο αιώνα συγκεντρώθηκαν στο Λονδίνο (κόμβος ναυτιλιακών εμπορικών σχέσεων) μεγάλα γραφεία εμπειρογνώμων, όπου μεθόδευσαν συλλογικά, συγκέντρωσαν ενδιαφέρουσες πληροφορίες, σχετικά με την κατάσταση των θαλάσσιων μεταφορών.

Ο Ε. LOYDS, ιδιοκτήτης ενός καφενείου το οποίο στη συνέχεια μετέτρεψε σε γραφείο, έγινε πρώτο πληροφοριοδότης όλων των ενδιαφερομένων ασφαλιστών.

Μέχρι σήμερα το γραφείο, που ίδρυσε τότε, έχει τη διασημότητα στην πρωτοπορία, στις πληροφορίες και σε όλους τους τομείς σ' όλο τον κόσμο των ασφαλιστών, ιδιαίτερα δε στον ναυτιλιακό τομέα. Είναι δε γνωστό σαν Ένωση Ασφαλιστικών Loyds Λονδίνου.

Στην Τεργέστη, το 1989, ιδρύθηκε η πρώτη Ελληνική ασφαλιστική εταιρία, η «SOCIETA CRETA D' ASSICURAZIONE».

Το 1857 άρχισε τις εργασίες του στην Πάτρα ο «ΦΟΙΝΙΞ».

Το 1969 ο «ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ».

Το 1918 ιδρύθηκε η «ΝΕΑ ΓΡΑΙΚΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΩΝ».

Το 1919 ιδρύθηκε η «ΚΙΝΔΥΝΑΣΦΑΛΕΙΑ» στην Κωνσταντινούπολη.

Από το 1919 μέχρι το 1934 ιδρύθηκαν οι πιο κάτω ασφαλιστικές εταιρίες: «ΕΛΛΑΣ», «ΠΗΓΑΣΟΣ», «ΑΙΟΛΟΣ», «ΕΛΠΙΣ», «ΝΕΑ ΕΠΙΤΑΝΗΣΟΣ», «ΝΕΑ ΙΟΝΙΚΗ», «ΕΘΝΟΤΗΣ», «ΟΜΟΝΟΙΑ», «ΨΑΡΑ», «ΦΙΛΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ», «ΑΧΑΪΚΗ» και μερικά γραφεία στην Αθήνα, Πειραιά, Πάτρα και Σύρο.

Το έτος 1891 οργανώθηκε και άρχισε τις ασφαλιστικές εργασίες η πρώτη μεγάλη εταιρία, η «ΕΘΝΙΚΗ» θυγατρική της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος.

Ο Γαλλικός Εμπορικός Κώδικας του 1807 ρύθμισε την θαλάσσια ασφάλεια σύμφωνα με την Ναπολεόντεια Νομοθεσία. Η χερσαία ασφάλιση στη χώρα μας άρχισε το 1910 από μετάφραση του Γαλλικού Εμπορικού Κώδικα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

2.1. Έννοια των Κοινωνικών Ασφαλίσεων. (1)

Γενικά

Οι κοινωνικές ασφαλίσεις, πρόκειται για συστήματα κανόνων που ρυθμίζουν, ποια οικονομικά μέσα (ασφαλιστικές παροχές) πρέπει να χορηγήσει ένας δημόσιος συνήθως οργανισμός (ασφαλιστικός φορέας) στα πρόσωπα που υπάγονται σ' αυτόν (ασφαλισμένους), εφόσον συμπληρώνουν τις αναγκαίες χρονικές και οικονομικές προϋποθέσεις (χρόνο ασφάλισης, ασφαλιστικές εισφορές) και κινδυνεύουν από μείωση εισοδημάτων ή αύξηση των δαπανών τους (ασφαλιστικούς κινδύνους).

Στους άμεσους στόχους των κοινωνικών ασφαλίσεων ανήκουν:

- α) Η αποκατάσταση ή η αναπλήρωση της εργασιακής ικανότητας των ασφαλισμένων, ώστε να διατηρείται το βιοτικό τους επίπεδο σε περίπτωση ασφαλιστικών κινδύνων.
- β) Η αναδιανομή εισοδημάτων μέσα σε ασφαλιστική κοινότητα, αφού όλα τα μέλη της εισφέρουν ανάλογα με τις δυνάμεις τους, ενώ ωφελούνται μόνο όσα βρεθούν σε κίνδυνο.

Στους έμμεσους στόχους ανήκουν:

- α) Η αύξηση της παραγωγής και η σταθεροποίηση της οικονομίας, καθώς ενισχύεται η ζήτηση των καταναλωτικών αγαθών από μεγαλύτερες ομάδες πληθυσμού.

---

(1) «Κοινωνικές Ασφαλίσεις».

- β) Η άμβλυνση των κοινωνικών αντιθέσεων, γιατί η μετατόπιση των κινδύνων από μεμονωμένα άτομα σε ομοιόμορφες ομάδες προάγει το αίσθημα της κοινωνικής αλληλεγγύης.

2.2. Οργάνωση και διοίκηση συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης.

Έννοια και πολλαπλά συστήματα.

Η οργάνωση των κοινωνικών ασφαλίσεων σε ένα ενιαίο (γενικό) σύστημα εξυπηρετεί την ενότητα ασφαλιστικής μεταχείρισης, το χαμηλό κόστος διοίκησης, τον περιορισμό της γραφειοκρατίας με μηχανογραφικές τεχνικές, την αποφυγή της υπερασφάλισης και άλλους επιθυμητούς στόχους. Η νόθευση του συστήματος αρχίζει από την στιγμή που το επίπεδο της ασφαλιστικής προστασίας δεν κρίνεται κοινωνικά ανεκτό.

Ενιαίο ονομάζουμε το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης που λειτουργεί σε μια κρατική υπηρεσία με ένα ή περισσότερους αυτοδιοικούμενους οργανισμούς, σύμφωνα με κάποιο πρόγραμμα συνολικής και ομοιόμορφης αντιμετώπισης των ζητημάτων.

Στα πλαίσια του συστήματος αυτού οι ασφαλιστικοί φορείς δεν είναι αυτόνομοι. Ασκούν μόνο την δημόσια εξουσία που τους παραχώρησε η πολιτεία - κατά τον κοινωνικό σχεδιασμό - ανεξάρτητα από τις αυτοδιοικούμενες ή όχι οργανωτικές δομές τους.

Το ενιαίο σύστημα μπορεί να καθιερωθεί σε ένα ή περισσότερους ασφαλιστικούς κλάδους.

Η χρηματοδότησή τους στηρίζεται κανονικά σε φορολογική επιβάρυνση των πολιτών ανάλογα με τα εισοδήματά τους. Δεν αποκλείεται όμως και η προσφυγή στους έμμεσους φόρους.

Πολλαπλότητα συστημάτων ονομάζουμε την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής ασφάλισης, από αυτόνομους φορείς δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, για να καλυφθούν οι κίνδυνοι που διατρέχουν τα άτομα ορισμένης κοινότητας (επαγγέλματος, επιχείρησης, περιφέρειας).

Στη χώρα μας έχουμε πολλαπλότητα συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Λειτουργούν σύμφωνα με τον Κοινωνικό Προϋπολογισμό 1984, 370 αυτοτελείς ασφαλιστικοί φορείς, ενώ κοινωνική ασφάλιση στο προσωπικό τους παρέχουν οι Δήμοι, ο ΟΛΠ και η ΔΕΗ. Το Δημόσιο εξάλλου έχει τη διοικητική και οικονομική ευθύνη για τις συντάξεις και την κάλυψη ασθένειας των υπαλλήλων του.

Ο κατακεραματισμός της κοινωνικής ασφάλισης σε διάφορα ασφαλιστικά καθεστώτα θεωρείται ότι διευκολύνει τη δημιουργία ασφαλιστικής συνείδησης και ότι απλουστεύει την διοίκηση, γιατί ο κύκλος των ασφαλιζόμενων προσώπων είναι περιορισμένος και ομοιόμορφος. Επιτρέπει σε άτομα με σταθερή απασχόληση και σημαντικές αποδοχές να εξασφαλίζουν παροχές υψηλού επιπέδου, αφού είναι σε θέση να συνεισφέρουν περισσότερο από άλλους ασφαλισμένους.

2.3. Προβλήματα Κοινωνικής Ασφάλισης.

Η φιλοδοξία των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας να απελευθερώσουν τον άνθρωπο από τις ανάγκες του και να εξαλείψουν τις κοινωνικές ανισότητες, φαίνεται σήμερα υπερβολική. Η μείωση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια, καθήλωσε τα έσοδα από την φορολογία, ενώ αυξήθηκαν οι δαπάνες για κοινωνική προστασία π.χ. κόστος περίθαλψης. Η διόγκωση της ανεργίας μείωσε το ύψος της χρηματοδότησης από εισφορές, ενώ αύξησε τα έξοδα των σχετικών επιδοτήσεων.

Με την πρόσφατη οικονομική κρίση σε παγκόσμια κλίμακα η εμπιστοσύνη στα αμιγή συστήματα κοινωνικής ασφάλισης έχει κλονισθεί σημαντικά.

Η πολλαπλότητα συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης μπορεί να διευκόλυνε τη διοίκηση, όσο επικρατούσαν συμβατικά τεχνικά μέσα. Σήμερα η χρησιμοποίηση μεθόδων μηχανογράφησης επιτρέπει τη συγκεντρωτική διοίκηση και διαχείριση μεγάλων οργανισμών με περισσότερο αποδοτικό τρόπο.

Στον τομέα της χρηματοδότησης δημιουργούνται αδικίες, όταν ορισμένα συστήματα από κρατική επιχορήγηση ή κοινωνικούς πόρους, τη στιγμή που άλλα στηρίζονται αποκλειστικά σε εισφορές των ασφαλισμένων τους. Άλλοτε παρουσιάζονται κενά ασφαλιστικής προστασίας και άλλοτε ανεπίτρεπτη υπερασφάλιση ορισμένης ομάδας για ένα κοινό ασφαλιστικό κίνδυνο.

Μολονότι δεν έλειψαν ποτέ οι επικριτές της οργάνωσης και διοίκησης των κοινωνικών μας ασφαλίσεων, οι μέχρι σήμερα κυβερνήσεις απέφυγαν τα αναμορφωτικά προγράμματα με μεγάλη έκταση, σταθμίζοντας το πολιτικό κόστος.

Σποραδικές είναι οι προσπάθειες για ενιαία αντιμετώπιση των προβλημάτων της κοινωνικής ασφάλισης.

Άλλες έμειναν στο στάδιο του σχεδιασμού, ενώ άλλες πήραν και μορφή συγκεκριμένων νομοθετικών μέτρων.

Στις πρώτες ανήκουν οι απόπειρες:

- α) Να καταρτιστεί Κώδικας Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
(Το 1965 και το 1970)
- β) Να καθιερωθεί ένας Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Ασφάλισης με ιδιαίτερους λογαριασμούς, αγροτών, μισθωτών, ανεξάρτητων επαγγελματιών, υπαλλήλων και υγείας του πληθυσμού (το 1970).

γ) Να ομαδοποιηθούν οι ασφαλιστικοί φορείς (το 1980).

Στις δεύτερες ανήκουν:

- α) Η συγκέντρωση των περισσότερων φορέων κάτω από την εποπτεία ενός Υπουργείου (Άρθρο 36, παρ. 7, Ν. 91/68).
- β) Η κατάργηση της παραγραφής ασφαλιστικών παροχών (Άρθρο 31, παρ. 1, Ν. 1027/80).
- γ) Η ίδρυση Υπουργείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Άρθρο 14, Ν. 1266/82).
- δ) Η εξουσιοδότηση για ένταξη των κλάδων ασφάλισης ασθένειας στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (Άρθρο 16, παρ. 1 και 3Ν. 1397/83) κ.α.

Παρατηρήθηκε δηλαδή τελευταία έντονη προσπάθεια να περιορισθεί η άνιση ασφαλιστική μεταχείριση μεταξύ ασφαλισμένων και μεταξύ συνταξιούχων, στα πλαίσια πάντως της πολλαπλότητας συστημάτων. Είναι πρόωρο να λεχθεί, πόσο θα συντελέσουν, στην καθιέρωση ενιαίου συστήματος η σταδιακή ανάδειξη του Ι.Κ.Α. σε πόλο έλξης άλλων φορέων και η μελλοντική απορρόφηση των ταμείων και κλάδων ασθένειας στο Ε.Σ.Υ.

Κάποια επιφυλακτικότητα είναι δικαιολογημένη, αφού κάθε τόσο δημιουργούνται και νέοι ασφαλιστικοί φορείς όπως ο Ειδικός Λογαριασμός Οικογενειακών Επιδομάτων Ναυτικών, που οργανώθηκε σε Ν.Π.Δ.Δ. κατά τα άρθρα 25, Ν. 1085 και 1 Π.Δ. 213/83.

2.4. *Επιδιώξεις της Κοινωνικής Ασφάλισης.*

Το Πρόγραμμα Αναπτύξεως 1976/80 θα πρέπει να δώσει προτεραιότητα στην αντιμετώπιση των οργανωτικών προβλημάτων και αδυναμιών του συστήματος της κοινωνικής ασφαλίσεως που χρονίζουν από καιρό. Θα απαιτηθεί σοβαρή μεταρρυθμιστική προσπάθεια. Η αντιμετώπιση θα πρέπει να προχωρήσει σταδιακά μετά από διεξοδική διερεύνηση των προβλημάτων και

συστηματική μεθόδευση της προσαρμογής του συστήματος της κοινωνικής ασφαλίσεως στις επιθυμητές κατευθύνσεις. Τα χρονικά όρια, στα οποία θα κλιμακωθεί η προσαρμογή του συστήματος, και οι κατευθύνσεις της πολιτικής θα πρέπει να εναρμονισθούν στις οικονομικές δυνατότητες της χώρας μας, στις θέσεις που έχουν πάρει οι διάφορες ομάδες του πληθυσμού όσον αφορά το σύστημα της κοινωνικής ασφαλίσεως και στις δυνατότητες αντιμετώπισης του απαιτούμενου υψηλής στάθμης επιτελικού και διοικητικού έργου. Οι σημαντικές μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών και των διοικητικών προβλημάτων δεν είναι δυνατό να ολοκληρωθούν στα χρονικά πλαίσια του Προγράμματος 1976/80. Στα πλαίσια του Προγράμματος θα πρέπει να τεθούν οι βάσεις για την αποκατάσταση ενότητας όσον αφορά τη μεθόδευση της χρηματοδοτήσεως και της διοικήσεως του συστήματος. Βασική κατεύθυνση της πολιτικής θα πρέπει να είναι η θέσπιση και η σταδιακή εφαρμογή ενιαίων αρχών και κανόνων, ώστε με τους πόρους που διατίθενται να πραγματοποιηθεί το μεγαλύτερο δυνατό κοινωνικό όφελος και να συμβάλλει αποτελεσματικά ο θεσμός στις αναπτυξιακές επιδιώξεις. Η αναμόρφωση των οργανωτικών και διοικητικών σχημάτων θα πρέπει να προχωρήσει σταδιακά χωρίς να παραγνωρίζονται τα κεκτημένα δικαιώματα και οι προσδοκίες των διαφόρων ομάδων του πληθυσμού.

Βασικές επιδιώξεις του Προγράμματος για την οργάνωση και διοίκηση της κοινωνικής ασφαλίσεως θα πρέπει να είναι: α) Η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων με τη διασφάλιση βασικών προϋποθέσεων για την ορθολογική λειτουργία του συστήματος και τη δίκαιη κατανομή της συμμετοχής του Δημοσίου στις δαπάνες της ασφαλίσεως. β) Η ορθολογική οργάνωση των ασφαλιστικών φορέων για τη συμπίεση του κόστους λειτουργίας και την καλύτερη εξυπηρέτηση των ασφαλισμένων.

---

(1) ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

3.1. Θεσμός της Ιδιωτικής Ασφάλισης.

Ο κάθε άνθρωπος, έχει ανάγκη προστασίας όταν συμβαίνουν γεγονότα που εμποδίζουν την επαγγελματική του απασχόληση ή μειώνουν γενικότερα τα εισοδήματά του. Επινοήθηκαν, γι' αυτό το λόγο θεσμοί κατάλληλοι για να αντιμετωπίζονται οι οικονομικές επιπτώσεις, από τους λεγόμενους κινδύνους, όπως είναι η αναπηρία, η ανεργία κ.α.

Η οικογένεια, ήταν η πρώτη κοινωνική ομάδα που αναπτύχθηκαν αισθήματα αλληλεγγύης. Η αμοιβαία συμπαράσταση των μελών της εξασφάλιζε όχι μόνο ψυχική ηρεμία, αλλά και υλική βοήθεια. Η κάλυψη των κοινωνικών κινδύνων με υπηρεσίες ή παροχές συγγενικών προσώπων, υπήρξε αρκετά αποτελεσματική.

Όταν αρχίζουν να εξαντλούνται τα οικονομικά μέσα της οικογένειας, οι κοινωνικοί κίνδυνοι, αντιμετωπίζονται συχνά από εκδηλώσεις μιας πιο πλατιάς αλληλεγγύης.

Η Ιδιωτική Φιλανθρωπία θεωρήθηκε από τις πρώτες κοινωνίες ανώτατο ηθικό καθήκον, ενώ τους τελευταίους αιώνες, κατηγορήθηκε σαν δραστηριότητα που μειώνει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Αναμφισβήτητα οι φιλανθρωπικές εκδηλώσεις δεν παρέχουν ικανοποιητική κοινωνική προστασία, αφού η επιλογή των προσώπων και των μέσων για την αντιμετώπιση των κινδύνων στηρίζεται σε υποκειμενικές εκτιμήσεις ατόμων ή ομάδων.

Η εξέλιξη των αντιλήψεων, γύρω από τα καθήκοντα του κράτους απέναντι στους πολίτες, είχε ένα ευνοϊκό αποτέλεσμα. Προκάλεσε τη μεταβίβαση σε αυτό ένα μέρος της ευθύνης για κοινωνική προστασία. Η σχετική κρατική μέριμνα, που ονομάστηκε κοινωνική πρόνοια ή αντίληψη, παρουσιάζει έντονα χαρακτηριστικά φιλανθρωπίας. Οι οργανισμοί κοινωνικής πρόνοιας χορηγούν τις απαραίτητες παροχές για να ικανοποιηθούν, ανάγκες στοιχειώδους συντήρησης και περιθαλψής των πολιτών. Δεν είναι όμως προκαθορισμένο το είδος και η έκταση των παροχών. Μπορεί δηλαδή η κοινωνική πρόνοια ν' αγκαλιάζει όλο τον πληθυσμό αλλά δεν του δημιουργεί αισθήματα ασφάλειας. Η κάλυψη των αναγκών εξαρτάται κάθε φορά από τα εφαρμοσμένα κοινωνικά προγράμματα και τα διαθέσιμα, αποκλειστικά από τη φορολογία, οικονομικά μέσα. Βασικός όρος για να χορηγηθούν προνομιακές παροχές είναι η έλλειψη μέσων προστασίας από άλλες πηγές. Ακόμη και αν συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις ορισμένης προνομιακής παροχής, η χορήγησή της δεν είναι δικαίωμα του πολίτη, αλλά εξαρτάται από τη διακριτική ευχέρεια του αρμόδιου φορέα.

Η αβεβαιότητα της κρατικής συνδρομής, καθώς και το αίσθημα ικανοποίησης που δίνει στο άτομο η ικανότητα αυτοπροστασίας, προκάλεσαν την προσφυγή σε θεσμούς της ιδιωτικής πρωτοβουλίας όπως η ιδιωτική ασφάλιση.

Ο κύριος και αποτελεσματικός σκοπός της ιδιωτικής ασφάλισης, είναι να συντάσσει και να «πουλάει» ασφαλιστικές συμβάσεις.

Η ιδιωτική ασφάλιση, είναι έννομη σχέση και παρέχει ασφαλιστική προστασία στον ασφαλιζόμενο (έναντι αμοιβής) ασφαλιστρο, σύμφωνα με τον Νόμο και την θεωρία της κάλυψης του κινδύνου.

Βασικός σκοπός της ασφάλισης (ιδιωτικής), σαν πράξη πρόνοιας και πρόληψης για αποκατάσταση ζημιάς είναι η από πριν κάλυψη μιας οικονομικής ανάγκης όταν συμβεί μια ζημιά. Με την σειρά της (η ιδιωτική ασφάλιση) θα πληρώσει το συμφωνηθέν ποσό, ανάλογα με την περίπτωση και

τον κλάδο ασφάλισης, όταν συμβεί το αβέβαιο και παρά τη θέλησή του βίαιο γεγονός στον ασφαλιζόμενο.

3.2. Οικονομικός και κοινωνικός ρόλος της Ιδιωτικής Ασφάλισης.

α) Οικονομικός ρόλος της Ιδιωτικής Ασφάλισης. (1)

Η Ιδιωτική Ασφάλιση εκ των πραγμάτων, είναι βασική συστατική λειτουργία της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Ο οικονομικός ρόλος της ιδιωτικής ασφάλισης είναι εμφανής, αλλά η ασφάλιση μέσα από τις ασφαλιστικές εταιρίες επιδρά στην οικονομία με πάρα πολλούς τρόπους, οι κυριότεροι των οποίων είναι:

1) Με την αποκατάσταση ζημιών.

Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η ομαλοποίηση των οικονομικών επιπτώσεων από ζημιές που προέρχονται από την επέλευση των ασφαλισμένων κινδύνων, στη δραστηριότητα των διαφόρων οικονομικών μονάδων και σταθερότητα στη λειτουργία της οικονομίας.

Με τη μετάθεση των κινδύνων από την πλάτη του ενός, στην πλάτη των πολλών, ανανεώνεται και ενδυναμώνεται η ικανότητα της οικονομίας και ενθαρρύνονται οι επιχειρηματικές πρωτοβουλίες.

Ιδιαίτερα ενισχύεται η ικανότητα της οικονομίας για τεχνολογική πρόοδο, γιατί με την πλήρη οικονομική αποκατάσταση των αποτελεσμάτων από τυχόν ζημιές, ενθαρρύνεται η ανάληψη κινδύνων με νέες τεχνολογικές εφαρμογές.

---

(1) «Ιδιωτική Ασφάλιση»

Σπ. Δούκας, Σελ. 19 - 20.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η ασφάλιση όχι μόνο εξασφαλίζει την ομαλή λειτουργία της οικονομίας, αλλά στηρίζει την τεχνολογική πρόοδο και ενθαρρύνει τις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες.

2) Η Ιδιωτική Ασφάλιση δημιουργεί αποταμιεύσεις.

Η όλη φιλοσοφία της ασφαλιστικής εταιρίας, εκτός από την κάλυψη του ασφαλιζόμενου κινδύνου, είναι προσανατολισμένη για να δημιουργεί αποταμιευμένα κεφάλαια από τα ασφάλιστρα.

Κάθε ασφάλιστρο, είναι κατά κανόνα ένα μεγάλο απόθεμα γιατί αντικρίζει μελλοντικές πληρωμές.

Τα ασφάλιστρα ζωής που προέρχονται από μια σταθερή μακροχρόνια δέσμευση, τροφοδοτούν με τεράστια κεφάλαια τις ασφαλιστικές εταιρίες, οι οποίες με την σειρά τους δημιουργούν τράπεζες αποθεμάτων για αξιοποίηση και διάθεση από την οικονομία.

Μπορεί άνετα να λεχθεί ότι οι ασφαλιστικές εταιρίες είναι η πιο σταθερή και η αξιόπιστη πηγή πόρων στη διάθεση της οικονομίας.

Αυτό έχει μεγάλη σημασία για τις υπό ανάπτυξη χώρες, επίσης για την κατασκευή μακρόπνοων προγραμμάτων (ιδιωτικών ή κρατικών).

Η αποκατάσταση των ζημιών, η ενθάρρυνση των αποταμιεύσεων και η χρηματοδότηση των επενδύσεων φανερώνει την τεράστια σημασία και συμβολή της Ιδιωτικής Ασφάλισης στην οικονομία, σταθερότητα, ανάπτυξη και πρόοδο της χώρας.

β) Κοινωνικός ρόλος της Ιδιωτικής Ασφάλισης. (1)

Ο κοινωνικός ρόλος της Ιδιωτικής Ασφάλισης είναι εξίσου και πιο σημαντικός

---

(1) «Ιδιωτική Ασφάλιση»

Σπ. Δούκας. Σελ. 19 - 20 - 21.

1) Η Ιδιωτική Ασφάλιση συμπληρώνει την κοινωνική ασφάλιση με τα προγράμματα ζωής και κάλυψη των προσωπικών κινδύνων (συντάξεις, θάνατοι, νοσοκομειακό επίδομα, απώλεια εισοδήματος, ανικανότητα) είτε σε ατομική είτε σε ομαδική βάση.

Τόσο σε άλλες χώρες όσο και στη δική μας τα ασφάλιστρα που πληρώνονται στις κοινωνικές ασφαλίσεις ή σε άλλα ταμεία, είναι υπερδυσπλάσια από τα ασφάλιστρα που πληρώνονται στις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρίες για τα ίδια ποσά καλύψεων, τα ίδια άτομα ή ομάδες ατόμων.

Στις προηγμένες δυτικές χώρες το 60 % περίπου, όλων των εργαζομένων έχουν συμπληρωματικές καλύψεις από ομαδικά ασφαλιστικά προγράμματα και το 50 % περίπου έχουν συμπληρωματικά ατομικά (οικογενειακά) ασφαλιστικά προγράμματα από ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρίες.

2) Με την διάθεση των αποθεμάτων, των ασφαλιστικών επιχειρήσεων σε επενδύσεις που έχουν κοινωφελή χαρακτήρα, βελτιώνεται η ποιότητα της ζωής μας.

Τα τεράστια κεφάλαια (αποθέματα), επενδύονται σε πολλές χώρες, σε διάφορους τομείς π.χ. νοσοκομεία, σχολεία, αεροδρόμια, για έργα σε υποβαθμισμένες περιοχές ή ανάπτυξη βιομηχανικών κέντρων, ή χρηματοδότηση κέντρων υψηλής τεχνολογίας.

3) Δεν πρέπει να μας διαφεύγει της προσοχής, ότι η ιδιωτική ασφάλιση, βελτιώνει την ποιότητα ζωής μας με διάφορους τρόπους που προλαμβάνουν ή μειώνουν τους κινδύνους που μας απειλούν.

3.3. Οι ασφαλιστικές εταιρίες σαν μοχλοί χρηματοδότησης της οικονομίας. (1)

Οι ελεύθερες οικονομίες και οικονομικά συστήματα βασίζονται στην ελεύθερη επιχειρηματική δραστηριότητα των ατόμων ή οργανωμένων ομάδων (επιχειρήσεων), τα οποία παρακινούνται με σκοπό το κέρδος, συμβάλλοντας κατ' επέκταση στην ωφέλεια του γενικότερου κοινωνικού συνόλου.

Η συσσώρευση και συγκερασμός κεφαλαίων και κεφαλαιουχικών αγαθών συμβάλλουν δυναμικά και αποτελεσματικά και επιφέρουν πολλά κοινωνικά οφέλη.

Η ασφαλιστική επιχείρηση είναι ο ακρογωνιαίος λίθος για τις ανεπτυγμένες, όσο και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, στα ελεύθερα οικονομικά συστήματα.

Ο οικονομικός σκοπός των ασφαλιστικών επιχειρήσεων δεν είναι η αποφυγή των ζημιών, αλλά η αποκατάσταση αυτών, όταν συμβούν οι ζημιές και υπάρχουν οι προϋποθέσεις που καλύπτουν τον κίνδυνο που προκάλεσε τις ζημιές.

Κατά συνέπεια, συμβάλλουν στην διατήρηση ή αποκατάσταση των περιουσιακών στοιχείων ή αξιών των πάσης φύσης αγαθών και στοιχείων του ενεργητικού ή παθητικού, κάθε φυσικού ή νομικού προσώπου.

Διασφαλίζεται με την ασφάλιση ζωής και ατυχημάτων η παραγωγικότητα του ανθρώπου, τα εισοδήματά του και η ανικανότητά του για εργασία σαν βασικό συντελεστή της παραγωγικής διαδικασίας και της οικονομικής ανάπτυξης.

Η ιδιωτική ασφάλιση θεωρείται παραγωγικός τομέας, γιατί αναλαμβάνει και προστατεύει κάθε ατομική ή συλλογική δράση, οικονομική μονάδα από αβεβαιότητες, κινδύνους και αντιξοότητες οι οποίες είναι ενδεχόμενο να

---

(1) Ενημερωτικά φυλλάδια της Αγροτικής Ασφαλιστικής.

Μάρτιος 1992.

θίζουν ή να μειώσουν οικονομικά την επιχειρηματική δραστηριότητα, εκτός από την επιχειρηματική δραστηριότητα, εκτός από την επιχειρηματική αποτυχία.

Οι κίνδυνοι στην ασφαλιστική πρακτική, υπολογίζονται μαθηματικά - αναλογιστικά - στατιστικά και αναλαμβάνονται από τον οργανωμένο επιχειρηματία «ασφαλιστής» ο οποίος εισπράττει το ασφάλιστρο σαν αντιπαροχή.

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, μπορεί να ειπωθεί ότι εκτελούν δύο βασικά και χωρίς ανταγωνισμό λειτουργήματα:

α) Μετατρέπουν τους κινδύνους (φυσικοτεχνικούς) σε κόστος.

Για την σημαντική αυτή προσφορά εισπράττουν τα ασφάλιστρα, μέρος των οποίων συνθέτουν τα τεχνικά αποθεματικά ή μαθηματικά, τα οποία συσσωρεύονται και δημιουργούν πολύ σοβαρά χρηματικά μακροπρόθεσμα κεφάλαια, σε μεγαλύτερο βαθμό και όγκο προκειμένου για ασφαλιστικές εταιρίες ζωής.

Τα πιο πάνω κεφάλαια (συσσωρευμένα) πρέπει σύμφωνα με τον Νόμο 400/70 να επενδύονται απαραίτητα με διάφορες μορφές (τοποθετήσεις) στην οικονομία, χρεόγραφα, ρευστά, χρηματιστηριακές αξίες, ομόλογα κ.α.)

β) Η ανακατανομή των συγκεντρωμένων από τα ασφάλιστρα κεφαλαίων είναι το λειτουργήμα των ασφαλιστικών εταιριών.

Το λειτουργήμα αυτό κάνει τις ασφαλιστικές εταιρίες ενδιάμεσους χρηματοδοτικούς οργανισμούς.

Αυτή η συμμετοχή τους στο πρώτο λειτουργήμα για την άντληση αποταμιεύσεων από το κοινό και τη διάθεσή τους σαν συγκεντρωμένα κεφάλαια από την ανακατανομή τους στην οικονομία, εμφανίζεται απόλυτα στον ισολογισμό των ασφαλιστικών εταιριών.

Το ίδιο ισχύει και στα άλλα χρηματοδοτικά ιδρύματα όπου παρατηρείται ότι στο παθητικό σκέλος αυτών αναγράφεται ή μεσοπρόθεσμα και στο

ενεργητικό και στο ενεργητικό σκέλος οι χρηματικές απαιτήσεις αυτών, καταθέσεις σε τράπεζα, ρευστά διαθέσιμα, ενυπόθηκα δάνεια, ομολογίες, μετοχές, ακίνητα κ.λ.π

Μια βασική διαφορά μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων γενικά και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, είναι η συμβατική υποχρέωση και κατά συνέπεια υποχρεωτική καταβολή ασφαλιστρών για ένα χρονικό διάστημα, που αυτό είναι αρκετά μακρύν, ιδίως στα προγράμματα ασφαλειών ζωής.

Οι ασφαλιζόμενοι και αποταμιευτές δια μέσου των ασφαλιστικών εταιριών δεσμεύονται να πληρώνουν για μια σειρά ετών, σε αντίθεση με τις καταθέσεις ή αποταμιεύσεις στα τραπεζικά ή άλλα αποταμιευτικά ιδρύματα, όπου δεν υπάρχει καμιά δέσμευση, αλλά κατά βούληση αποταμίευση.

Συνεπώς, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, είναι κατεξοχήν ιδρύματα μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων πράγμα που είναι απαραίτητο για την ανάπτυξη στην χώρα μας.

3.4. Διακρίσεις της ιδιωτικής ασφάλισης.

Η ιδιωτική ασφάλιση διακρίνεται σε:

α) Αμοιβαία ασφάλιση ή αλληλασφάλιση όπου, πολλά πρόσωπα εκτεθειμένα σε έναν ή περισσότερους κοινούς κινδύνους συμφωνούν να καλυφθούν αμοιβαία σε περίπτωση, που ένας ή περισσότεροι από αυτούς πληγούν από τους κατονομαζόμενους κινδύνους.

β) Ασφάλιση και πληρωμή ασφαλιστρών από τον ενδιαφερόμενο (ασφαλιζόμενο) σε μια οργανωμένη από το κράτος (Ανώνυμη Εταιρία)

επιχείρηση (Ασφαλιστής), η οποία έναντι (αμοιβής) ασφαλιστρών θα πληρώσει τη ζημιά όταν συμβεί.

γ) Οι διατάξεις του εμπορικού νόμου περί ιδιωτικής ασφαλιστικής σύμβασης και οι διατάξεις του κώδικα ιδιωτικού ναυτικού δικαίου, περί θαλάσσιας ασφαλιστικής σύμβασης, αναφέρονται στην ασφάλιση με πληρωμή (ασφάλιστρο).

3.5. Ποιες ασφαλιστικές καλύψεις παρέχονται από την Ιδιωτική Ασφάλιση. (1)

1. Ασφάλιση της ανθρώπινης προσωπικότητας (ασφάλιση ζωής).

Ασφάλιση ζωής, διάφοροι συνδυασμοί προγραμμάτων πληρωμής ασφαλιστρών σε διάφορα ποσά και χρονικά διαστήματα.

- Πρόγραμμα ασφάλειας μαζί με αποταμίευση για σύνταξη γήρατος.
- Πρόγραμμα ασφάλισης μόνο για φυσιολογικό θάνατο ή θάνατο από ασθένεια.
- Πρόγραμμα ασφάλειας με συμμετοχή στα κέρδη της ασφαλιστικής εταιρίας.
- Πρόγραμμα ασφάλειας για θάνατο από ατύχημα ή ανικανότητα (μερική ή ολική).
- Πρόγραμμα ασφάλειας για ασθένεια, παροχή ιατροφαρμακευτικών δαπανών και απώλεια εισοδήματος μόνο αν εισαχθεί κανείς στο νοσοκομείο.
- Πρόγραμμα ασφάλειας από ατύχημα στο νοσοκομείο.
- Πρόγραμμα ασφάλειας προκκοδότησης ή αποταμίευσης για σπουδές των

(1) Ενημερωτικά φυλλάδια Αγροτικής Ασφαλιστικής

παιδιών ή επιχειρηματικά μελλοντικά κεφάλαια.

- Πρόγραμμα ασφάλειας, πρόβλεψης με σκοπό την πληρωμή φόρων κληρονομιάς ή δανείου, σε περίπτωση θανάτου ή μόνιμης ολικής ανικανότητας για εργασία.
- Πρόγραμμα ασφάλειας εξόδων για εγγύηση συνέχισης της εταιρίας λόγω ατυχήματος ή ασθένειας.
- Πρόγραμμα ασφάλισης από ατύχημα, μόνο παροχή ιατροφαρμακευτικών δαπανών, νοσηλείων, απώλειας εισοδήματος.
- Πρόγραμμα ομαδικής ασφάλισης προσωπικού της εταιρίας με συνδυασμό ασφάλισης ζωής ατυχήματος ή ασθένειας, για ανικανότητα εργασίας και κάλυψη των νοσοκομειακών νοσηλευτικών εξόδων, απώλεια εισοδήματος και σύνταξη.

2. Ασφάλιση των περιουσιακών στοιχείων.

Ατομικά ή επιχειρήσεων.

3. Ασφάλιση φωτιάς.

Κατοικιών, επίπλων, σκευών, προσωπικών ειδών κατά κινδύνων οι οποίοι θα προκαλέσουν οικονομικές ζημιές, από κεραυνό έκρηξη (θερμοσίφωνα, υγραέριο) οποιοδήποτε βραχυκύκλωμα, ζημιές από πλημμύρα και βρύση, ζημιές από σεισμό, θύελλα, χαλάζι.

4. Αστική ευθύνη από θαλάσσια, ποτάμια και λυμναία σκάφη.

Κάθε ευθύνη που προέρχεται από την χρήση θαλασσίων, λιμναίων ή και ποταμίων σκαφών.

5. Αστική ευθύνη από αεροσκάφη.

Κάθε ευθύνη του μεταφορέα που προέρχεται από τη χρήση αεροσκαφών.

6. Πιστώσεις.

Γενική φερεγγυότητα.

Ενυπόθηκες πιστώσεις

Αγροτικές πιστώσεις.

Εξαγωγικές πιστώσεις

Πωλήσεις με δόσεις.

7. Διάφορες χρηματικές απώλειες

Κίνδυνοι απώλειας (επαγγελματικής) απασχόλησης.

Απώλεια κερδών.

Απώλεια εμπορικής αξίας.

Χρηματικές απώλειες, θραύση κρυστάλλων κ.α.

Απώλεια χρήσης.

8. Εγγυήσεις.

Άμεση εγγύηση.

Έμμεση εγγύηση.

9. Νομική προστασία.

Ειδική προστασία για αστικό ή ποινικό αδίκημα, για ενεργητική ή παθητική νομική προστασία υπέρ του ασφαλιζομένου.

10. Ασφάλιση αυτοκινήτων.

11. Κτηνοασφαλίσεις.

12. Γεωργικές ασφαλίσεις.

13. Διάφοροι κλάδοι.

4.1. Η ασφαλιστική νομοθεσία της ΕΟΚ - Επιπτώσεις στην Ελληνική.

Ενδεικτικά αλλά περιληπτικά αναφέρονται τα άρθρα και οι οδηγίες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, οι οποίες έχουν άμεση σχέση με τις πολιτικές, εφαρμογές και τακτική στις εργασίες της ιδιωτικής ασφάλισης που ακολουθούνται στη χώρα μας.

Οι οδηγίες αυτές επηρεάζουν κάτωθι τώρα τη χώρα μας, σαν το 10ο μέλος αυτής, αλλά σύντομα θα εφαρμοστούν απόλυτα και θα είναι καθοριστικής σημασίας στο άμεσο μέλλον.

Ήδη η εναρμόνιση των οδηγιών με την εθνική μας ασφαλιστική νομοθεσία, άρχισε να γίνεται σταδιακά σύμφωνα με το Κοινοτικό Κατεστημένο.

Το άρθρο 52, παρ. 2, της ιδρυτικής συνθήκης της Ρώμης, που ψηφίστηκε στις 25/3/1957, αναφέρεται στην προοδευτική κατάργηση κάθε είδους περιορισμών, όσον αφορά την ελεύθερη εγκατάσταση πρακτορείων - υποκαταστημάτων - επιχειρήσεων κάθε κράτους μέλους σε άλλο κράτος μέλος της ΕΟΚ.

Το άρθρο 54, παρ. 2, αναφέρεται στα προγράμματα, όρους δραστηριότητες και τα στάδια τα οποία θα οριοθετούνται από τις εκδιδόμενες κατευθυντήριες διατάξεις προς τα κράτη - μέλη, τα οποία είναι υποχρεωμένα να συμμορφώνουν την νομοθεσία τους με αυτές.

Το άρθρο 59 της Συνθήκης της ΕΟΚ, εξειδικεύει τις διαδικασίες, προγραμματισμό και τρόπους πραγματοποίησης της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και την συμμόρφωση των κρατών - μελών από τη νομοθεσία τους.

Το άρθρο 48 και 56 της Συνθήκης της ΕΟΚ αναφέρεται στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, τόσο των φυσικών, όσο και των νομικών προσώπων (πάσης φύσης εταιριών).

Οι κανόνες, ο συντονισμός και η εναρμόνιση των νομοθεσιακών κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων, που αφορούν την ασφαλιστική δραστηριότητα και εργασίες, αναφέρονται και οριοθετούνται με την κατά κτηρούς κυκλοφορία των ΟΔΗΓΙΩΝ (DIRECTIVES) ή κατευθυντηρίων διατάξεων (Γραμμών).

Οι διατάξεις αυτές δεσμεύουν τα κράτη - μέλη της ΕΟΚ για τα επιτευκτά αποτελέσματα, αλλά ο καθορισμός των μέσων και της μορφής επίτευξης, εναπόκειται στην αρμοδιότητα του κράτους - μέλους.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Το άρθρο 85 αναφέρει, ότι απαγορεύονται οποιασδήποτε συμφωνίες επιχειρήσεων που είναι ασυμβίβαστες με τις πολιτικές αποφάσεις της ΕΟΚ ή δεσμεύσεις ή πρακτικές που ίσως βλάψουν, εμποδίσουν, περιορίσουν ή παραποιήσουν την ομαλή λειτουργία του εμπορίου και των συναλλαγών των κρατών - μελών της ΕΟΚ και κυρίως:

- α) Τον περιορισμό, καθορισμό ή έλεγχο των τιμών αγοράς και πώλησης ή άλλους όρους συναλλαγών, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο.
- β) Τον έλεγχο των πηγών εφοδιασμού.

«ΕΘΝΟΣ»

25/6/92 Σελ. 5 - 7.

«Οικονομία»

(Περιοδικό) 1991 Σελ. 8 - 9.

γ) Την εφαρμογή άνισων όρων ή προϋποθέσεων στους συναλλασσόμενους, στις

επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, βάζοντας την άποψη συναγωνισμού σε μειονεκτική ή δεσποζούσα θέση.

Το άρθρο 86 αναφέρει ότι απαγορεύεται και είναι ασυμβίβαστη με τις πολιτικές της ΕΟΚ, η καταχρηστική εκμετάλλευση της πλεονεκτικής θέσης μιας επιχείρησης σε βάρος ασθενέστερων στην επικράτεια της ΕΟΚ, οι οποίες γενικά είναι:

1. Η καθιέρωση τρόπων ή μεθόδων άνισων όρων συναλλαγής στην αγορά ή πώληση αγαθών ή υπηρεσιών.
2. Οι τεχνικοί περιορισμοί παραγωγής αγαθών ή υπηρεσιών που αποσκοπούν να βλάψουν το κοινό.
3. Η προσφορά ή η αποδοχή παράνομων προμηθειών για να προωθηθούν εμπορικές συμφωνίες.
4. Η χρήση μέσων ή όρων άνισων για μείωση ή τεχνική εξύψωση με σκοπό του τον αποπροσανατολισμό του υγιεινού ανταγωνισμού.
5. Η παροχή ευχέρειας σε επιχειρήσεις, που να καταργούν τον συναγωνισμό σημαντικής μερίδας ομοειδών επιχειρήσεων.

Το άρθρο 57 αναφέρεται στην χρονική περίοδο, που υποχρεώνεται ή δεσμεύεται το κράτος μέλος να εφαρμόσει τους κανονισμούς και τις οδηγίες της ΕΟΚ, ανάλογα με το χρόνο σύνδεσης και γενικότερα της νομολογίας και ιδίως:

- α) Την απλοποίηση του διοικητικού και νομικού κατεστημένου του κράτους μέλους.
- β) Το ρόλο του Δικαστηρίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή των διατάξεων και την επιβολή ενδεχόμενων κυρώσεων.

γ) Τις σχέσεις εναρμόνισης των Εθνικών Νομοθεσιών και Θεσμών με τις αντίστοιχες της ΕΟΚ.

Τα πιο κάτω άρθρα αναφέρονται στη Σύμβαση Ελλάδας - Κοινής Αγοράς.

Το άρθρο 47 αναφέρεται στη διευκόλυνση της εγκατάστασης υπηκόων από την Ελλάδα στην ΕΟΚ και αντίθετα, προοδευτικά και ισόρροπα, με τα άρθρα 52,56,58.

Το άρθρο 48 αναφέρεται στην πραγματοποίηση, τους τρόπους και τις μεθόδους εφαρμογής των διατάξεων ανάλογα με τις κατηγορίες δραστηριοτήτων.

Το άρθρο 49 αναφέρεται στις αναγκαίες μεταβατικές περιόδους για την διευκόλυνση της παροχής υπηρεσιών μεταξύ Ελλάδος - ΕΟΚ.

Το άρθρο 51 αναφέρεται στις υποχρεώσεις των κρατών μελών να εφαρμόσουν τις διατάξεις και το Κοινοτικό Κατεστημένο.

Το άρθρο 52 αναφέρεται στις προθεσμίες εφαρμογής των άρθρων και τις ιδιορρυθμίες της Ελληνικής Οικονομίας και τις αναγκαίες παρατάσεις ή την ευνοϊκή μεταχείριση.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΟΚ

D. 64/225 «Περί καταργήσεως των περιορισμών στο δικαίωμα εγκατάστασης και στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στον τομέα της αυτασφαλίσεως και αυτεκχωρήσεως φυσικών προσώπων ή εταιριών».

«Στοιχεία Ασφαλιστικού Δικαίου».

Αργυριάδης. Σελ. 27 - 28

Οι διατάξεις κατάργησης περιορισμών, ποικίλουν από χώρα σε χώρα, ανάλογα με την ασφαλιστική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους και για διαφορετικά χρονικά διαστήματα.

Σύμφωνα με το άρθρο 54 παρ. 2., και το άρθρο 63 παρ. 2., αναφέρεται η κατάργηση περιορισμών, η ελεύθερη εγκατάσταση ασφαλιστικών (πρωτοασφαλιστικών ή αυτασφαλιστικών) επιχειρήσεων και παροχή υπηρεσιών.

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΟΚ 17/4/78

Η γρήγορη ανάπτυξη των παραγωγικών μονάδων, η μαζική αύξηση παραγωγής, η ανοδική πορεία των τιμών, η αύξηση των κινδύνων με γεωμετρική πρόοδο, έκαναν τους ασφαλιστές να μην μπορούν μεμονωμένοι να αναλάβουν πολλούς και μεγάλους κινδύνους, οπότε έγινε αναγκαία η προσφυγή σε άλλους ασφαλιστές, εγχώριας ή διεθνούς βάσης, συνασφαλιστές, παρά το γεγονός ότι η ασφάλιση παίζει το δικό της σημαντικό ρόλο.

Ο κυρίως ασφαλιστής, είναι συντονιστής και βρίσκεται σε πλεονεκτική σχέση, έναντι των υπολοίπων συνασφαλιστών για την εκτίμηση των ζημιών και τον προσδιορισμό του ελάχιστου ύψους αποθεματικών, των εκκρεμών ζημιών.

Στην περίπτωση που ο κίνδυνος καλύπτεται από περισσότερες της μιας ασφαλιστικές επιχειρήσεις, τότε έχουμε πολλούς συνασφαλιστές.

Ένας από αυτούς καλείται κύριος ασφαλιστής, χωρίς να ενέχεται κάθε ένα από αυτούς εξ ολοκλήρου, με βάση μια και μοναδική σύμβαση, αντί ενός ενιαίου ασφαλιστρού και για την ίδια χρονική περίοδο.

Ο κυρίως ασφαλιστής αναλαμβάνει εξ ολοκλήρου τις ευθύνες σύμφωνα με την συνασφαλιστική πρακτική, καθορίζει τους όρους ασφάλισης και τιμολόγησης.

Εφαρμόζονται οι νόμοι της χώρας του κυρίως ασφαλιστή.

Τα τεχνικά αποθεματικά, που πρέπει να σχηματίζουν οι συνασφαλιστές, ορίζονται από το κράτος του κυρίως ασφαλιστή.

Είναι δε υποχρεωτικό να κρατούνται λογιστικά και στατιστικά στοιχεία.

Η χώρα μας υποχρεώνεται να εναρμονιστεί απόλυτα με την ΕΟΚ.

4.2. Το επίπεδο της κοινωνικής προστασίας στις χώρες της ΕΟΚ. (1)

Το επίπεδο της κοινωνικοασφαλιστικής προστασίας στις διάφορες χώρες είναι δυνατόν να σταθμιστεί ποσοτικά από το ποσοστό του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος που διατίθεται για την κοινωνική ασφάλεια. Η εξέλιξη των δαπανών κοινωνικής προστασίας σε ποσοστό του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος στις χώρες της ΕΟΚ το 1970 και το 1972 και η προβλεπόμενη δαπάνη για το 1975 δίνεται παρακάτω:

Δαπάνες κοινωνικής προστασίας σε % του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος στις χώρες της ΕΟΚ και στην Ελλάδα.

	1970	1972	1975
Γερμανία	20,1	21,5	22,1
Γαλλία	18,3	18,7	19,3
Ιταλία	18,9	22,2	23,0
Ολλανδία	20,7	23,1	26,3
Βέλγιο	18,0	19,3	19,4
Λουξεμβούργο	17,3	19,5	18,1
Μεγ. Βρετανία	16,0	16,7	16,4
Ιρλανδία	12,9	13,0	15,3
Δανία	19,7	20,8	22,9
Ελλάδα	10,5	10,7	10,1

1. Πρόβλεψη για τις χώρες της ΕΟΚ. Ελλάδα προσωρινά στοιχεία.

Πηγή: COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES «FIRST EUROPEAN SOCIAL BUDGET» 1970 / 1975.

ΕΣΥΕ

(1) Κοινωνική Ασφάλιση

Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

5.1. Οι εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά (1)

Με την πάροδο δύο χρόνων από το άνοιγμα της ενιαίας Ευρωπαϊκής ασφαλιστικής αγοράς στην οποία η Ελλάδα έχει μπει οριστικά από το 1995, οι εξελίξεις στο χώρο αυτό είναι ραγδαίες. Έτσι, τον τελευταίο καιρό πληθαίνουν οι συγχωνεύσεις εταιριών και οι προσπάθειες εξαγορών και έχει για καλά φουντώσει η μάχη για ισχυρότερη παρουσία στην Διεθνή Ασφαλιστική Αγορά.

Στα πλαίσια αυτά το Γαλλικό γκρουπ της Victoria, τον Ιούλιο αγόρασε την Γερμανική ασφαλιστική εταιρία Coloupiä, παράλληλα όμως το νέο αυτό όμιλο του ορέγεται η πανίσχυρη Γαλλική τράπεζα Suez, η οποία έχει μεγάλες διεθνείς φιλοδοξίες. Ήδη έχει γίνει μια αρχική συμφωνία πάνω στην εξαγορά αυτή και η χρηματοπιστωτική εταιρία Suez θα πληρώσει 100 δις. δρχ. για μια επιχείρηση που είναι Πέμπτη στην Ευρώπη.

Από την πλευρά της, η Γαλλική ασφαλιστική εταιρία Axa Midä στην οποία έντονη είναι η παρουσία της σταλινικής Generalli, προσπαθεί να εξαγοράσει την Αμερικανική Farmers. Από όλα αυτά παρατηρούμε ότι η μάχη είναι σκληρή στην Ευρωπαϊκή αγορά.

Αγορές όπως η Ιταλική και η Γαλλική θα γνώρισαν μεγάλες ανταγωνιστικές πιέσεις, δεδομένου ότι οι χώρες είχαν από υψηλότερα ποσοστά αποταμίευσης στον κόσμο (21 % η Ιταλία που είναι η πρώτη στον κόσμο και 17 % η Γαλλία).

---

(1) «Οικονομικός Τεχνόδρομος»
Νοέμβριος 1989.

Το γεγονός ότι στις χώρες αυτές οι κάτοικοί τους είναι υπασφαλισμένοι, οι προοπτικές ανάπτυξης είναι λαμπερές, ιδιαίτερα στον τομέα ασφαλειών ζωής.

5.2. *Εξελίξεις στην Ελληνική Ασφαλιστική Αγορά* (1)

Η Ελληνική αγορά είναι ελπιδοφόρα στον ασφαλιστικό τομέα, αλλά πρέπει να είναι προσεκτική, λόγω του υπέρμετρου κρατικού παρεμβατισμού.

Ενώ οι ασφαλιστικές εταιρίες δεν επεκτείνονται σε άλλους κλάδους, πολλές εταιρίες από άλλους κλάδους όπως οι τράπεζες και χρηματοπιστωτικοί οίκοι εισβάλλουν, στον τομέα των ασφαλίσεων, πολλές φορές με ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Οι πιθανότητες για οποιαδήποτε εταιρία να παρέχει ολοκληρωμένες οικονομικές υπηρεσίες είναι λίγες.

Η αξία της ασφαλιστικής αγοράς, στο σύνολό της εκτιμάται από παράγοντες του κλάδου, ότι θα φτάσει ή θα υπερβεί τα 200 δισ. δρχ. το 1992. Όσο υψηλό και αν φαίνεται όμως το ποσό αυτό, είναι ελάχιστο συγκριτικά με τις δαπάνες για ιδιωτική ασφάλιση που πραγματοποιείται, σε άλλες χώρες της Ευρώπης τόσο στον κλάδο ζωής, όσο και των γενικών ασφαλειών.

Μόλις το 15% του ενεργού πληθυσμού της χώρας, έχει προβεί σε ιδιωτική ασφάλιση ζωής, ενώ στην Κύπρο για παράδειγμα, το ποσοστό αγγίζει το 50%.

Στην κατανομή των ασφαλιστρών, μεταξύ ζωής (περίπου 40%) και γενικών ασφαλειών (περίπου 60%), η Ελληνική αγορά βρίσκεται πολύ κοντά προς την αναλογία των περισσότερων χωρών της Κοινότητας.

---

(1) «Οικονομικός Ταχυδρόμος»

Αύγουστος 1989.

Οι ρυθμοί ανάπτυξης που εκτιμά η πλειοψηφία των εταιριών για τον κλάδο ζωής το 1992, κυμαίνεται μεταξύ 30 % έως 40 %. Δεδομένης της προβλεπόμενης μείωσης του πληθωρισμού, το ποσοστό αυτό θεωρείται ικανοποιητικό. Παράγοντες, όπως τα έντονα προβλήματα της κοινωνικής ασφάλισης, οι φοροαπαλλαγές που δίνονται για ιδιωτική ασφάλεια, καθώς και η αυξανόμενη ασφαλιστική συνείδηση στρέφουν τον Έλληνα προς τον θεσμό της ιδιωτικής ασφάλισης, με πρώτες επιλογές τα συνταξιοδοτικά προγράμματα και τα νοσηλευτικά πακέτα.

Στον τομέα ζημιών που επίσης αυξάνεται με υψηλούς ρυθμούς, λίγο πιο κάτω από την «ζωή». Το κυριότερο πρόβλημα δημιουργείται από την μη απελευθέρωση της αγοράς. Τα πρόσφατα μέτρα για τον κλάδο αυτοκινήτων, κρίνονται ανεπαρκέστερα, καθώς δεν απελευθερώνουν παρά τις ασφαλίσεις για Ι.Χ. άνω των 1.400 κ.ε. και αφήνουν αμετάβλητο το καθεστώς για τα επαγγελματικά. Έτσι όμως δεν λύνονται τα χρόνια προβλήματα του κλάδου που εξαιτίας, των κρατικών ρυθμίσεων, είναι υποχρεωμένος να εξασφαλίζει υψηλότερες καλύψεις από τα ασφάλιστρα που εισπράττει.

Στον κλάδο πυρός η μερική απελευθέρωση θεωρείται ότι προσωρινά, θα έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση των ασφαλιστρών και ενδεχομένως του όγκου παραγωγής, αργότερα όμως θα δώσει μια ισχυρή ώθηση στον κλάδο. Από άλλη πλευρά στους περισσότερα υποσχόμενοι τομείς των γενικών ασφαλειών, εξελίσσονται, ο κλάδος της αστικής ευθύνης, των τεχνικών ασφαλίσεων και του προσωπικού ατυχήματος.

Άλλο χαρακτηριστικό της εξέλιξης, της οποίας ασφαλειών, είναι η έντονη διαφοροποίηση των προϊόντων τους προς την κατεύθυνση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Όλες σχεδόν οι μεγάλες εταιρίες ζωής, έχουν περάσει ή περνούν στο χώρο των αμοιβαίων κεφαλαίων με απώτερο στόχο να

πετύχουν, ένα μερίδιο σ' αυτή την αγορά, περίπου όσο και το ποσοστό τους, οι ασφαλιστικές εταιρίες έχουν και ευρεία δίκτυα πωλήσεων, τα οποία επιθυμούν να εκμεταλλευτούν.

Ως πηγή κεφαλαίων για τα κεφάλαια που προτείνουν, θεωρούν τις ιδιωτικές καταθέσεις των τραπεζών, οι οποίες ανέχονται σε 8 τρισ. δρχ. περίπου ενώ η αγορά των Α/Κ δεν υπερβαίνει τα 200 δισ. δρχ. αντιστοιχεί δηλαδή μόλις στο 1/40.

Έτσι εξηγείται και το μεγάλο ενδιαφέρον που δείχνουν οι ασφαλιστικές, για τα αμοιβαία κεφάλαια, τα οποία άνευ απροόπτου, προβλέπεται ότι θα κινηθούν καλύτερα φέτος, απ' ότι το 1992.

Η μεγάλη φόση που παρατηρείται, είναι η σύγκλιση τραπεζικών και ασφαλιστικών δραστηριοτήτων. Εάν μέχρι σήμερα, ήταν κοινός τόπος για τις τράπεζες να ιδρύουν ασφαλιστικές εταιρίες, τώρα αρχίζει να γίνεται το αντίστροφο. Μεγάλες ασφαλιστικές εταιρίες, όπως η Interamerican και Ασις Πρόνοια έχουν ήδη περάσει στο χώρο των τραπεζών, ενώ ανάλογα σχέδια επεξεργάζονται και άλλοι όμιλοι.

Ακόμα πολλές ασφαλιστικές εταιρίες περνούν και στην κεφαλαιαγορά, με την ίδρυση χρηματιστηριακών και επενδυτικών εταιριών. Ωστόσο πρόθεση για άμεση εισαγωγή στο χρηματιστήριο, δεν εκδηλώνει καμιά εταιρία, παρόλο που πολλές το εξετάζουν σαν ενδεχόμενο, αφήνοντας το θέμα για κατάλληλο χρόνο, οπότε οι ίδιες κρίνουν ότι είναι σκόπιμο.

5.3. Παράμετροι που επιδρούν στην Ιδιωτική Ασφάλιση (1)

Τα βασικά στοιχεία των ασφαλειών είναι οι ανάγκες, η ζήτηση και οι τρόποι αντιμετώπισης των κινδύνων που πλήττουν ή ζημιώνουν τους ανθρώπους.

Η ζήτηση θεμελιώνεται από:

- Τη θεωρία της ζήτησης, την ανάλυση της ζήτησης, τις συναρτήσεις της ζήτησης, την αυτόνομη παραγωγή ζήτησης, την ατομική, κλαδική ή επιχειρησιακή ζήτηση, βραχυχρόνια ή μακροπρόθεσμη ζήτηση εξαρτάται από τις διακυμάνσεις της αγοράς, τις νομισματικές - οικονομικές ανισορροπίες.

Την ελαστικότητα ή ανελαστικότητα ζήτησης της ασφάλισης.

Τη μέθοδο πρόγνωσης της ζήτησης (πρόγνωση πωλήσεων, νέων προγραμμάτων), τα προβλήματα της τιμολόγησης, οι ανταγωνιστικές καταστάσεις ή συγκυρίες, κυκλική τιμολόγηση.

Τις πολιτικές εισπράξεις ασφαλιστρών.

Τις κυκλικές εθνικές ή διεθνείς οικονομικές διακυμάνσεις.

- Τη μέτρηση, σύγκριση οικονομικών κατά κλάδο που επηρεάζουν το ασφάλιστρο και το κέρδος.
- Τις δημόσιες σχέσεις και Ελληνική πραγματικότητα (τεχνοκρατική - διοικητική) των δημοσίων σχέσεων. Προκαταλήψεις και κοινωνικά προβλήματα, ηθικές αξίες (αρχές) κ.α.
- Τα παράθυρα προσέγγισης (στις αντιδράσεις) και συνεργασίας με το κοινό, σε θεωρία και εφαρμογή.

---

(1) Ενημερωτικά φυλλάδια της Αγροτικής Ασφαλιστικής

Μέσα σε αυτό το γενικό πλαίσιο προσπαθούν οι ερευνητές να εξηγήσουν με ακρίβεια τι είναι αυτό που προσδιορίζει τόσο την αγορά, τις ανάγκες, όσο και τη χρήση (ωφελήματα των ασφαλειών γενικότερα).

Οι προσπάθειες στηρίζονται σε ένα συγκεκριασμό, θεωρίας, εμπειρίας και ανάλυσης, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, φαινομένων ή γεγονότων, ελέγχου του βαθμού ταύτισης ή διάστασης, για όσο το δυνατόν καλύτερα αποτελέσματα σε ατομική ή επιχειρησιακή βάση.

Οι στατιστικές μελέτες βέβαια είναι πάρα πολλές και αξιόλογες σχετικά με την ιδιαιτερότητα που παρουσιάζει κάθε κλάδος ασφάλισης π.χ. ζωής, φωτιάς κ.α.

Μερικές θεωρίες είναι δύσκολο να εξηγηθούν με τρόπο ο οποίος θα μπορούσε να τις κάνει ελεγκτές.

Το απλούστερο πρότυπο της ασφάλισης είναι η ανάγκη, η ζήτηση, η πρόνοια, ο φόβος για το αύριο, προσδιορίζεται δε κύρια από το εισόδημα και διευκρινίζεται με τέσσερις τρόπους:

- α) Με την παρουσία άλλων παραμέτρων που επηρεάζουν την ζήτηση.
- β) Το μακροπρόθεσμο σταθερό προσωπικό εισόδημα.
- γ) Με την ορθολογιστική προσδοκία για ένα αποζημιωτικό ποσό χρημάτων, αν και όταν συμβεί ο κίνδυνος και προκαλέσει συνήθως οικονομική ζημιά.
- δ) Το ενδιαφέρον και πολιτικές της πολιτείας.

Υπάρχουν πάρα πολλές παράμετροι που επισημαίνονται και επιδρούν θετικά ή αρνητικά στη ζήτηση των ασφαλιστικών προγραμμάτων.

Υπάρχουν πάρα πολλά κίνητρα που εφαρμόζονται από τους φορείς, άλλοτε κατά κόρο και άλλοτε με μεγάλη φειδώ, ανάλογα με το οικονομικό - κοινωνικό σύστημα της χώρας.

Οι ασφαλιστικές εργασίες διακρίνονται συνήθως σαν διαρκείς, βραχυχρόνιες ή μακροχρόνιες υπηρεσίες, τις οποίες απολαμβάνουν όλοι οι άνθρωποι από τη στιγμή που γεννιούνται ως το τέλος της ζωής τους, όπως ιατροφαρμακευτικές δαπάνες (κοινωνική περίθαλψη), νοσοκομειακές δαπάνες,

απώλειες εισοδήματος από ατύχημα ή ασθένεια, συνταξιοδοτική συμμετοχή, αποζημίωση σε περίπτωση που ο άνθρωπος πληγεί από φυσικούς, κοινωνικούς ή τεχνικούς κινδύνους ή από πράξεις ή παραλήψεις τρίτων.

Η ασφάλιση, επειδή έχει υψηλό ανθρωπιστικό, κοινωνικό, οικογενειακό, επαγγελματικό και οικονομικής αποκατάστασης χαρακτήρα από κινδύνους που ενδέχεται να ζημιώσουν τον άνθρωπο και επειδή δεν υπάρχει άνθρωπος που μπορεί να υποστηρίξει ότι είναι άτρωτος προσωπικά ή επιχειρησιακά, γι' αυτό η πολιτεία και οι φορείς γενικότερα πρέπει να σταθμίσουν προσεκτικά και να δώσουν την ενδεδειγμένη προσοχή και σημασία στην ιδιωτική ασφάλιση, αφού όλοι γνωρίζουμε ότι η δημόσια ασφάλιση όλο και κάπου χωλαίνει.

Η ιδιωτική ασφάλιση, έχει πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, ενισχύει την προσδοκία από πολλές σκοπιές, απαλύνει τις μεγάλες ξαφνικές συμφορές και οικονομικές καταστροφές.

Οι άνθρωποι καταναλώνουν το εισόδημά τους, είτε αγοράζοντας καταναλωτικά αγαθά ανέσεων ή σε υπηρεσίες.

Η ασφαλιστική ζήτηση σαν υπηρεσία, επηρεάζεται από τις πιο κάτω παραμέτρους:

1. Το ύψος του προσωπικού εισοδήματος.
2. Τον πληθωρισμό.
3. Το κατά κεφαλή εθνικό εισόδημα.
4. Το επιτόκιο της αγοράς.
5. Την αποταμιευτική συνήθεια του κοινού.
6. Φορολογικά, κοινωνικά κίνητρα.
7. Το επάγγελμα ή εργασία του ατόμου.
8. Τις οικογενειακές υποχρεώσεις.
9. Την κυβερνητική πολιτική.
10. Την ασφαλιστική πίστη.
11. Την κοινωνική πρόνοια.
12. Την κατάρτιση ενδιαφερόντων ασφαλιστικών προγραμμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1. Παρατηρήσεις - Απόψεις - Συμπεράσματα

Είναι επιτακτική ανάγκη από μέρους των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, όσο και από την πλευρά της πολιτείας, να αναλάβουν τις ευθύνες τους για να ξεπεραστεί αυτή η σχετικά περιορισμένη ανάπτυξη της ασφαλιστικής πίστης, να βελτιωθούν οι ασφαλιστικές υπηρεσίες και παροχές και να γίνουν πιο γνωστές οι ευεργετικές επιδράσεις των ασφαλιστικών υπηρεσιών στο κοινό και γενικότερα την κοινωνία.

Η σημερινή κατάσταση οφείλεται κυρίως στην έλλειψη παράδοσης, κατάρτισης, αυτοπειθαρχίας και ασφαλιστικής δομής.

Τα τελευταία χρόνια, αν και γίνεται αλλαγή υπευθύνων και πολιτικής στο αρμόδιο υπουργείο κάθε εξάμηνο, γίνεται μια σοβαρή προσπάθεια και είναι επιτακτική ανάγκη κοινής αποδοχής από όλους τους φορείς να εξυγιανθεί η ασφαλιστική αγορά.

Για να απαλλαγεί η Ιδιωτική Ασφάλιση από ενδημικές βαριές ασθένειες, χρειάζεται να ληφθούν το συντομότερο τα παρακάτω αναγκαία δραστικά μέτρα:

1. Παρακολούθηση, αυστηρή πολιτική ελέγχου της φερεγγυότητας των επενδύσεων και εργασιών των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και ορθολογική πραγματικής κατανομής των κεφαλαίων (αποθεμάτων - αποθεματικών).
2. Να υπάρχει κώδικας συμπεριφοράς και προσαρμογής στις σχέσεις των εταιριών, πελατών και ασφαλιστικών αντιπροσώπων, που έχει περιεργα καταστρατηγηθεί και χαρακτηρίζονται από πολλά ανάμαλα σύνδρομα.
3. Να υπάρχουν συντονισμένες και εναρμονισμένες προϋποθέσεις για υγιή ανταγωνισμό και πληροφόρηση του κοινού.

4. Να είναι ελεγχόμενη και αυστηρά τιμωρούμενη η μη παροχή αναγκαίων ασφαλιστικών υπηρεσιών από τους αρμοδίους φορείς, για να μειωθεί η σημερινή εντύπωση - αγκύλωση και αναχρονιστικότητα του θεσμού.
5. Να υπάρχει πρόσθεση της κάλυψης, όπου σε περίπτωση αυτοκνητιστικού (τροχαίου) ατυχήματος, (άσχετα του ποιος έχει άδικο), να παρέχεται αποζημίωση στους επιβαίνοντες ή πεζούς σε περίπτωση θανάτου ή προσωπικού ατυχήματος (ολική ανικανότητα) που χαρακτηρίζεται σαν ένα από τα πιο δυσεπίλυτα, βαρυσήμαντα και καυτά κοινωνικά προβλήματα.
6. Να γίνει συνένωση ή συγχώνευση και ισχυροποίηση των μικρών ασφαλιστικών εταιριών σε μεγαλύτερες οργανωμένες και βιώσιμες, με μικρότερες διαρθρωτικές αδυναμίες.
7. Να δημιουργηθεί ενιαίος ασφαλιστικός φορέας (τραπεζικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων και ιδιωτικών), σαν θεματοφύλακας των ασφαλιστικών αξιών προσαρμοσμένων στις σύγχρονες απαιτήσεις της ασφαλιστικής αγοράς και πρότυπα της ΕΟΚ, για μακροπρόθεσμες βαθμιαίες ή άμεσες μεταρρυθμίσεις, αναγκαίες προσαρμογές, μαζική ασφαλιστική ενημέρωση και εξειδίκευση, εφαρμογή πολιτικών για την καλύτερη προσαρμογή, εναρμόνιση και σταθεροποίηση της ασφαλιστικής πίστης.
8. Να μειωθεί ο τραπεζικός ασφαλιστικός παρεμβατισμός και η καταχραστική δεσπόζουσα θέση αυτού στην ασφαλιστική αγορά, γιατί δημιουργεί βαθιά και παρατεταμένη κρίση, δηλαδή τροχοπέδη, γιατί και σήμερα είναι παραδεκτές οι μονοπωλιακές ή ολιγοπωλιακές καταστάσεις και επιβάλλεται η ενίσχυση του υγιούς ανταγωνισμού.
9. Να σημειωθεί ο ισχυρός προστατευτισμός (ύπαρξη υποχρεωτικών τιμολογίων).

Η συνεργασία κάτω από ένα ενιαίο φορέα ορισμένων δραστηριοτήτων από τις όσο το δυνατόν περισσότερες ασφαλιστικές επιχειρήσεις, θα επιφέρει μια αλυσίδα από ευεργετικά αποτελέσματα.

Θα διευκολυνθεί η ανταλλαγή απόψεων, θέσεων, θα αξιολογηθεί και αξιοποιηθεί η συλλογική πείρα, θα μειωθεί το κόστος των ασφαλιστικών εργασιών με τόσα θετικά αποτελέσματα για την αγορά.

Ίδρυση και εποπτεία ειδικού ινστιτούτου εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και εξειδίκευσης στις γενικές αρχές και τις ιδιαιτερότητες των ασφαλιστικών εργασιών σε όλους τους τομείς, κλιμάκια και κλάδους ασφαλίσεων, αξιοποίηση του πιο πολύτιμου (συντελεστή στη παραγωγική διαδικασία), γηλαδη του ανθρώπινου δυναμικού για το συμφέρον όλων των φορέων της ιδιωτικής ασφάλισης.

Η εκπαίδευση είναι που λείπει και υπάρχει μεγάλη ανάγκη δημιουργίας της κατάλληλης υποδομής και οργάνωσης για την όσο το δυνατόν ταχύρυθμη λειτουργία της, αρχίζοντας από το γυμνάσιο μέχρι τις τελευταίες βαθμίδες εκπαίδευσης.

10. Να καθιερωθεί έδρα ασφαλιστικών σπουδών στα ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα , να διδάσκεται το δίκαιο, η οικονομική της ιδιωτικής ασφάλισης και η εμπέδωση της ασφαλιστικής συνείδησης, η οποία θα είναι ιστορικό άνοιγμα με ποικίλα κοινωνικά οφέλη.

Να οργανωθούν οι συζητήσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, για το σκοπό και ανάγκες που εξυπηρετεί και καλύπτει η ιδιωτική ασφάλιση (όλων των κλάδων).

Να δοθούν κίνητρα φοροτεχνικά για τη ροπή των πολιτών στην ασφάλιση, σαν βασική κοινωνική ανάγκη και εμπέδωση της ασφαλιστικής πίστης.

Να θεσμοθετηθεί κανονισμός για την προστασία των εργαζομένων σε επιχειρήσεις με αυξημένους κινδύνους από φυσικούς, τεχνικούς, χημικούς και βιολογικούς κινδύνους.

Η δυνατότητα επεξεργασίας στοιχείων για τον επιστημονικό προσδιορισμό των παραμέτρων σχετικά με τις περιοχές, ειδικούς κινδύνους ή κατηγορίες κινδύνων, της τιμολογιακής πολιτικής, των συνθηκών, των προγνωστικών ή προληπτικών μέτρων για την αποτροπή ζημιών προς όφελος του κοινού και των φορέων γενικότερα.

Οι δε νόμοι πρέπει να είναι αυστηροί και ιδιαίτεροι, η εφαρμογή τους απόλυτη και όχι ευχολόγια.

Για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων προτείνονται:

i. Σταδιακή οικονομική και ασφαλιστική εξυγίανση όλων των φορέων κοινωνικής ασφαλίσεως. Ιδιαίτερη προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στους μεγάλους ασφαλιστικούς φορείς. Με την εξυγίανση επιδιώκεται η αντιμετώπιση των αδυναμιών και των αδικαιολόγητων παρεκκλίσεων από τις γενικές αρχές της κοινωνικής ασφαλίσεως. Θα επιτευχθεί κατ' αρχήν ο περιορισμός των ανισοτήτων και η σταδιακή αποκατάσταση ενιαίας μεθοδεύσεως για την κάλυψη των κινδύνων.

ii. Μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των κοινωνικών πόρων.

iii. Ανάλυση από το Κράτος της επιβαρύνσεως των φορέων για την αντιμετώπιση οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων όπως η συνταξιοδότηση των ομογενών, η μείωση των εισφορών κ.λ.π.

iv. Μελέτη για την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των αποθεματικών των φορέων.

Για την ορθολογική οργάνωση των ασφαλιστικών φορέων προτείνονται:

i. Η αναμόρφωση και ο εκσυγχρονισμός των οργανισμών όλων των φορέων. Κρίνεται σκόπιμη η κατάρτιση νέων κανονισμών οργανώσεως - συνθέσεως και αρμοδιοτήτων υπηρεσιών - προσωπικού με βασικό κριτήριο την υψηλότερη απόδοση της διοικήσεως.

ii. Η απλούστευση των διαδικασιών. Με το μέτρο αυτό επιδιώκεται η διεκπεραίωση του έργου με ταχύτητα και οικονομία.

iii. Η ένταση και επιτάχυνση των προγραμμάτων μηχανοργάνωσης. Η ρύθμιση αυτή κρίνεται αναγκαία για να εξασφαλισθεί η άριστη δυνατή λειτουργία των φορέων τόσο από την άποψη της παραγωγικότητας, όσο και από την άποψη της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

iv. Η καθιέρωση ενιαίου συστήματος ή φορέα για την είσπραξη των εισφορών των οργανισμών κοινωνικής ασφαλίσεως. Με το μέτρο αυτό

επιδιώκεται η αποκατάσταση αποτελεσματικού συστήματος βεβαίωσης και εισπράξεως των εισφορών των φορέων. Θα πρέπει να εξαιρεθούν οι φορείς που είναι οργανωμένοι κατά επιχείρηση, για τους οποίους δεν υφίσταται πρόβλημα οργάνωσης ειδικής υπηρεσίας για την είσπραξη των εισφορών.

Η ασφαλιστική οικονομία ασφυκτιά.

Δεν υπάρχει ελκρινής βούληση εκ μέρους των φορέων.

Είναι κοινή ομολογία ότι έχει βραχυκυκλωθεί η διαδικασία των αποτελεσματικών λύσεων με διάφορα εύηχα προσχήματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ενημερωτικά φυλλάδια της Αργοναυτικής Ασφαλιστικής (1995).
2. Ενημερωτικά φυλλάδια της Αγροτικής Ασφαλιστικής (1992).
3. Περιοδικός «Οικονομικός Ταχυδρόμος».
  - α) Αύγουστος 1989.
  - β) Νοέμβριος 1989.
4. Κοινωνική Ασφάλεια - Γενικές Αρχές.
Καλατζόπουλος (βιβλίο).
5. Στοιχεία Ασφαλιστικού Δικαίου.
Αργυριάδης (βιβλίο).
6. Ιδιωτική Ασφάλιση.
Σπ. Ι. Δούκας (βιβλίο).
7. Κοινωνικές Ασφαλίσεις.
Αγαλλόπουλος (βιβλίο).
8. Κοινωνική Ασφάλιση.
Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών (βιβλίο).
9. Ασφαλιστική Αγορά.
Μηνιαίο οικονομικό περιοδικό (Δεκέμβριος 1991).
10. Περιοδικό «Οικονομική Ασφαλιστική».
  - α) Δεκέμβριος 1991.
  - β) Ιανουάριος 1992.
  - γ) Φεβρουάριος 1992.
11. Περιοδικό «Οικονομία» 1991.
12. ΝΑΙ
Οικονομικό περιοδικό ασφαλιστικό
(Ιανουάριος - Φεβρουάριος 1992).
13. Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ» (21/4/1992).
14. Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ» (25/6/1992).
15. Εφημερίδα «βήμα» (25/4/1992).
16. Εφημερίδα «ΕΞΠΡΕΣ» (7/7/1992).
17. Εφημερίδα «ΕΞΠΡΕΣ» (21/5/1992).